

Tveganja, ki jih prinašajo naložbe v kompleksne produkte

Ključna sporočila

- Če ne razumete osnovnih značilnosti produkta, ki vam ga ponujajo, ali osnovnih tveganj, ki jih produkti vključujejo, se ne odločite za naložbo. Poiščite nasvet pri ponudnikih naložbenih storitev, ki imajo za opravljanje investicijskih storitev in poslov dovoljenje domačega regulatorja.
- Ime produkta nujno ne odraža njegovih značilnosti. Bodite previdni pri obljubah o „visokih“, „zajamčenih“, „varnih“ ali „absolutnih“ donosih, saj se pogosto izkaže, da so zavajajoče.
- Bodite previdni, če boste svoj denar potrebovali pred dospetjem produkta v izplačilo.
- Preden se odločite za naložbo, se pozanimajte, koliko znašajo skupni stroški. Strošek naložbe vpliva na donos, ki ga lahko pričakujete. Poleg tega so mogoče na voljo podobni produkti, ki so manj kompleksni in vključujejo nižje stroške.

Zakaj organ ESMA izdaja to opozorilo?

V obdobju, ko obrestne mere dosegajo najnižje vrednosti, so investicijska podjetja vlagateljem, ki iščejo donosne naložbe, začela ponujati kompleksne naložbene produkte. Nekateri so zasnovani tako, da

malim vlagateljem omogočajo dostop do različnih sredstev (delnic, obveznic, borznega blaga) in naložbenih strategij, s katerimi so se doslej ukvarjali samo poklicni vlagatelji.

Kompleksni produkti se pogosto tržijo agresivno. V oglasih tako naletimo na vabljiva gesla, kot so „absolutni donos“, „zajamčeno“ in „varovana rast“, ali obljube o donosih, ki močno presegajo donose depozitnih računov pri bankah. Pogosto se izkaže, da so te „privlačne“ obljube zavajajoče ali pa si jih vlagatelji napačno razlagajo.

Vlagatelji pogosto ne razumejo delovanja kompleksnih produktov. Povezana tveganja, stroški in pričakovani donosi namreč velikokrat niso jasno razvidni ali pa so težko razumljivi.

Za ocenjevanje in presojanje tveganj pri nekaterih kompleksnih produktih je velikokrat potrebno poglobljeno znanje. Treba jih je tudi dejavno upravljati in spremljati, kar pogosto zahteva veliko časa ter je težko izvedljivo in zahtevno za male vlagatelje. Pred odločitvijo o naložbi v kompleksne produkte je treba razmisliti o vseh teh težavah.

Organizacije s statusom poklicnih vlagateljev morajo presoditi, ali so ustrezno opremljene in imajo dovolj strokovnega znanja za ustrezno dejavno upravljanje ter spremljanje.

O katerih „kompleksnih produktih“ govorimo?

Kompleksnost je relativen pojem. Veliko dejavnikov prispeva k temu, da je produkt včasih težko razumeti. Produkt lahko štejemo za kompleksen, če:

- je izveden finančni instrument ali pa vključuje izveden finančni instrument (to je instrument, pri katerem vrednost temelji na vrednosti drugega finančnega instrumenta ali osnovnega finančnega sredstva ali indeksa, kot so tuje valute ali obrestne mere. Finančni produkt jih pogosto vsebuje zaradi ustvarjanja ali okrepitve posamezne naložbene strategije ter varstva pred nekaterimi tveganji ali njihove izravnave);
- temelji na sredstvih ali indeksih, ki jih je težko ovrednotiti, ali pa njihove cene ali vrednosti niso objavljene;
- ima določeno naložbeno obdobje, pri čemer so lahko predpisane tudi kazni za predčasni dvig, a to ni izrecno poudarjeno;
- se za izračun naložbenega donosa uporabljajo različne spremenljivke ali zapletene matematične formule;
- vključuje jamstva ali zaščito kapitala, ki so pogojna ali delna, ali pa lahko prenehajo veljati ob nastopu nekaterih dogodkov.

Navajamo nekaj primerov produktov, ki sodijo med kompleksne. To so: premoženjske obveznice; nekatere druge vrste obveznic, na primer zamenljive ali podrejene obveznice; certifikati; pogodbe na razliko; kreditni zapisi; strukturirani produkti in nakupni boni.

Katera so glavna tveganja in slabosti pri vlaganju v kompleksne produkte?

Kompleksni produkti imajo lahko sicer nekaj prednosti, vendar vlaganje vanje prinaša tudi nekatera tveganja in lahko vključuje negativne plati. Ta tveganja in negativne plati mogoče niso očitni na prvi pogled in niso lahko razumljivi. Pomembno pa je, da se jih v celoti zavedate in poskrbite za zadostno razumevanje glavnih lastnosti produkta, da boste lahko sprejeli premišljene odločitve o naložbah.

Likvidnostno tveganje

Likvidnostno tveganje pomeni, da boste produkt težko prodali, če boste morali to storiti pred iztekom roka. Če vaš produkt ni likviden, kar je pri kompleksnih produktih pogosto, je zelo verjetno, da ga boste morali prodati po veliko nižji ceni od nabavne (torej boste izgubili denar), ali pa ga sploh ne boste mogli prodati.

Tveganje finančnega vzvoda

Izraz „finančni vzvod“ opisuje načine ali strategije za povečanje potencialnih dobičkov in izgub, na primer posojanje denarja ali uporabo produktov, kot so izvedeni finančni instrumenti. Mogoče vam bodo predlagali, da vlagate s finančnim vzvodom, ki vam omogoča višje donose, vendar ne pozabite, da finančni vzvod lahko hitro poveča tudi izgubo.

Tržno tveganje

Tržno tveganje je tveganje izgube, ki ste mu izpostavljeni zaradi gibanja cen na trgu. Pri kompleksnih produktih ste lahko izpostavljeni več tržnim tveganjem, saj so pogosto zasnovani za vlaganje v posebne osnovne trge (na primer v delnice, obrestne mere, menjalne tečaje, borzno blago).

Kreditno tveganje

Kreditno tveganje je tveganje, da izdajatelj produkta ali podjetje, ki z njim posluje, ne izpolni svojih finančnih obveznosti, torej ne more izpolniti pogodbenih obveznosti in vam povrniti naložbe.

Nekatere instrumente ocenijo bonitetne agencije. Če razmišljate o naložbi v ocenjeni instrument, poskrbite, da boste razumeli pomen ocen. Nižja ocena pomeni, da obstaja večje tveganje za neplačilo izdajatelja in ne boste dobili nazaj vloženi sredstev. Višja ocena pomeni, da je precej manj možnosti za neplačilo izdajatelja, kar pa nujno ne pomeni, da vam bo naložba prinesla pričakovani donos. Vedeti morate tudi, da se ocena izdajatelja lahko spremeni med življenjsko dobo produkta.

Strošek zapletenosti

Zapletena struktura produkta lahko pomeni, da bo produkt dražji, saj plačujete za njegove osnovne lastnosti. V strukturo produktov so navadno vgrajene tudi pristojbine in provizije, kar ni neposredno razvidno.

Dodatne informacije

Vedno preverite, ali ima subjekt, s katerim ste v stiku, dovoljenje za opravljanje investicijskih poslov v vaši državi. To lahko storite na spletni strani regulativnega organa v državi podjetja. Če subjekt nima dovoljenja regulativnega organa, obstaja večja možnost, da ne ravna v skladu s pravili za zaščito vlagateljev, zaradi česar mogoče ne boste upravičeni do pritožbenih postopkov ali odškodninskih shem.

Seznam vseh nacionalnih regulativnih organov in njihovih spletnih strani je na voljo tudi na spletni strani urada ESMA: <http://www.esma.europa.eu>.